

12 | STAATSHERVORMING

De uitdagingen

Na de herhaalde staats hervormingen van de voorbije decennia, blijkt het Belgische huis nog steeds niet afgewerkt. De huidige regeling voor de financiering van de verschillende kamers (federale niveau, gewesten en gemeenschappen) leidt tot structurele tekorten, die zich recent vooral op het federale niveau en bij het Brusselse Gewest manifesteren, en die het sociale beleid hypothekeren.

Verschillende gemeenschappen en gewesten kijken op een andere manier naar het taalgegeven, waardoor het samenleven en de regelgeving in Brussel en de rand er rond tot heel wat maatschappelijk ongenoegen en tot sociale onrechtvaardigheid leidt.

De organisatie van het politiek bestel en het kiessysteem vertonen ook manifeste gebreken, die een goede samenwerking en een efficiënt bestuur in de weg staan. Politici die samen een federale regering vormen, worden verkozen in aparte kieskringen en moeten geen rekenschap afleggen ten aanzien van een groot deel van de mensen voor wie ze beleid voeren. De huidige situatie rondde kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde is door een van onze hoogste rechtsorganen als ongrondwettelijk bestempeld.

De publieke opinies in alle gemeenschappen van het land verlangen naar institutionele stabiliteit zodat de politieke aandacht en energie kan gaan naar de beleidsdomeinen die er echt toe doen, op socio-economisch en ecologisch vlak. Ze verlangen naar performante regeringen, die erin slagen om akkoorden te sluiten over de gemeenschappen heen.

De uittredende regering slaagde er niet in om ook maar een kleine stap vooruit te zetten voor de herinrichting van de staatsstructuren. Bij het begin van de legislatuur werd er maandenlang vergeefs onderhandeld. Opeenvolgende eerste ministers slaagden er niet in om de meerderheidspartijen tot compromissen te brengen. Over een beperkt pakket maatregelen raakte men het wel eens, maar dit akkoord verdween vervolgens in de schuif en werd nooit uitgevoerd.

Groen! stelde zich uiterst constructief op door als enige oppositiepartij, samen met Ecolo, deel te nemen aan een nieuwe poging tot het sluiten van een akkoord in 2010, onder leiding van Jean-Luc Dehaene. Ook toen bleken de meerderheidspartijen elkaar niet te vertrouwen en geen akkoord te durven sluiten.

Onze visie

Groen! vindt de staatsinrichting een belangrijk thema dat in de volgende legislatuur noodzakelijk tot **grondige hervormingen** leidt. We willen komaf maken met de situatie waarin de sputterende staatsinrichting en het politiek debat erover het voeren van een toekomstgericht beleid rond het socio-economische en het ecologische in de weg staat. Een grondige hervorming is ook nodig om de democratie op alle niveaus te versterken. Grondige hervormingen zijn nodig op het niveau van het federale en de gemeenschappen, maar ook binnen de gewesten

en gemeenschappen (met name het vervangen van de provincies door stads- en plattelandsregio's in Vlaanderen en het vereenvoudigen van de bestuursstructuren in Brussel).

Groen! staat voor een **modern en constructief federalisme** dat de gewesten en gemeenschappen en het federale niveau in staat stelt om hun bevoegdheden ten volle uit te voeren ten dienste van hun burgers. Binnen ons federale model wordt structureel overlegd en worden afspraken gemaakt tussen regeringen en administraties van de verschillende niveaus, zodat coherent beleid ontstaat. Groen! wijst elk scenario af dat leidt naar de splitsing van het land of naar een verder uiteengroeien van gemeenschappen en gewesten.

Wij geloven zowel in 'Vlaanderen' als in 'België' als noodzakelijke bestuursniveaus voor de eenentwintigste eeuw. Beide hebben hun eigen waardevolle symbolen en geschiedenis. Wij staan voor een open Vlaanderen en België, niet op zichzelf teruggeplooid maar gericht op goede relaties met hun bureaus en de rest van de wereld. We verzetten ons tegen even romantische als onrealistische toekomstbeelden die willen terugkeren naar een gesloten Vlaanderen zonder diversiteit binnen zijn bevolking of naar een Belgique à papa dat de gemeenschappen overvleugelt.

Het Belgische niveau is onder meer nodig om de interpersoonlijke solidariteit te blijven organiseren (sociale zekerheid), het buitenlands beleid en het leger, de vertegenwoordiging in de Europese Unie, een justitie van de eenentwintigste eeuw.

Aan de bestaande taal- en gewestgrenzen kan niet worden geraakt. Het Nederlands is de officiële bestuurstaal in heel het Vlaams Gewest, dus ook in de Vlaamse rand rond Brussel. Groen! steunt een beleid dat anderstaligen in Vlaanderen op een positieve manier aanzet om Nederlands te leren. Grondrechten kunnen echter nooit ingeperkt worden door taalvereisten. Taal is een middel tot communicatie, tot het verbinden van mensen, niet tot het scheiden van mensen. Daarom is niet alleen kennis van de taal noodzakelijk, maar ook de bereidheid om de taal te hanteren. **Respect voor de culturele eigenheid van elke gemeenschap** is noodzakelijk om te kunnen samenleven. Net zoals we het meertalige karakter van Brussel willen waarborgen en ontplooien, willen we ook het Nederlandstalige karakter van de Rand behouden. **Groen! ziet geen heil in voorstellen voor de uitbreiding van Brussel.**

Op termijn (dus niet in één legislatuur) pleit Groen! voor een staatsstructuur met drie gewesten, Vlaanderen, Wallonië en Brussel, die de huidige gewest- en gemeenschapsbevoegdheden opnemen. Alleen de Duitstalige gemeenschap blijft als gemeenschap bestaan. In dit model laten we de Nederlandstalige Brusselaars natuurlijk niet vallen. Aan de huidige verworvenheden van de Vlamingen in Brussel wordt niet geraakt.

Onze oplossingen

234. **Herziening van de financieringswet.** Groen! wil de financiering van de bestuursniveaus structureel herzien, om het federale niveau financieel gezonder te maken, de gewesten meer fiscale autonomie te geven en de structurele onderfinanciering van Brussel op te lossen. Groen! wijst het huidige consumptiefederalisme van de hand en pleit voor een responsabilisering van gewesten en gemeenschappen.

We verlangen een **financieringsmodel dat een evenwicht houdt tussen regionale solidariteitsmechanismen en een financiële responsabilisering van de gewesten.** Zulk een model voorziet in een meer solide basis voor de financiering van het federale niveau en een financiering van de gewesten op basis van een groot deel van de inkomsten uit de personenbelasting, geïnd in het betrokken gewest. De intergewestelijke solidariteit wordt gegarandeerd door twee solidariteitsmechanismen: een basisbedrag dat aan elk gewest toegekend wordt en een nationale solidariteitsbijdrage die de verschillen in gemiddeld geïnde personenbelasting compenseert. Om haar taak als Vlaamse, Belgische en Europese hoofdstad naar behoren te kunnen vervullen, is een **correcte structurele financiering van het Brussels**

- Hoofdstedelijk Gewest** noodzakelijk. Dit willen we realiseren door een deel van de inkomstenbelasting van de pendelaar die in Brussel werkt, uit te keren aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
235. **Coherente bevoegdheidspakketten.** De verdeling van bevoegdheden tussen het federale en de andere niveaus is nu niet altijd coherent en logisch. Groen! pleit voor een coherente verdeling, om de democratie te versterken en tot een eerlijke financiële verdeling te komen. Verschuivingen kunnen voor ons in beide richtingen. Concreet pleiten wij ervoor om de bevoegdheden inzake de huurwetgeving, de vergunningen voor handelsvestingen, ... en delen van het werkgelegenheidsbeleid (met uitsluiting van onderdelen die raken aan sociale zekerheid en arbeidsrecht) en het gezondheidsbeleid van het federale niveau weg te halen. Op federaal vlak zouden we het buitenlandse beleid willen versterken door de bevoegdheden inzake buitenlandse handel en wapenhandel terug federaal te maken. Voor Groen! blijven de bevoegdheden inzake ontwikkelingssamenwerking best federaal.
236. **Splitsing kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde.** Het Grondwettelijk Hof heeft duidelijk gesteld dat de situatie rond het huidige kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde niet grondwettelijk is. Ook al worden de verkiezingen van 2010 wellicht door het federale parlement voor geldig verklaard, Groen! is toch van mening dat aan de uitspraak van het Grondwettelijk Hof gevolg moet gegeven worden. Het is immers een essentiële spelregel in de Belgische rechtsstaat dat de wetgevende macht (het parlement) een uitspraak van het Grondwettelijk Hof niet naast zich neerlegt.
237. **Splitsing gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde.** Voor de burgers in Brussel-Halle-Vilvoorde is het geen goede zaak dat het gerechtelijk arrondissement waarin zij wonen veruit het grootste aantal inwoners telt in België. De gerechtelijke problematiek is bovendien heel anders in grootstad Brussel dan in het meer residentiële en centrumstedelijke Halle-Vilvoorde. Groen! kan zich dan ook vinden in het voorstel Dehaene, dat het parket (openbaar ministerie) en de rechtbank van Brussel in tweeën splitst. Een eentalig parket in Halle-Vilvoorde kan een eigen vervolgingsbeleid voeren, dat kan verschillen van het vervolgingsbeleid in een tweetalig parket Brussel. De rechtbank wordt gesplitst in een Nederlandstalige en een Franstalige rechtbank, die beiden wel heel BHV blijven bestrijken. Zowel voor parket als voor rechtbank is er in dat geval nood aan garanties dat verdachten of eisende partijen hun zaak indien nodig naar de andere taalrol kunnen laten verwijzen. Bij de splitsing wordt er ook over gewaakt dat de 4 eenheden (2 parketten, 2 rechtbanken) van bij aanvang genoeg bemand worden.
238. **Modernisering taalwetgeving in Brussel.** De huidige regeling rond het taalgebruik in de Brusselse openbare diensten stelt een reeks problemen die best opgelost worden. De inwoners van Brussel, pendelaars en bezoekers zijn hiervan het slachtoffer: de administraties zijn onderbemand en soms de taal van de burger die zich tot hen richt niet machtig. In de gewestelijke administratie is de huidige regeling rond het taalkader niet werkbaar, waardoor vacatures blijven openstaan en voortdurend benoemingen worden vernietigd door de Raad van State. Brandweer en ziekenhuizen blijken in vele gevallen niet in staat om slachtoffers of zieken in het Nederlands te helpen. Groen! pleit daarom voor een aanpassing van de wetgeving. Voor de gewestelijke administratie willen we een vaste verdeelsleutel met 30% Nederlandstaligen; bij de gemeenten houden we vast aan tweetalige ambtenaren. Bij de brandweer en in de ziekenhuizen is er in de operationele diensten en het onthaal steeds een Nederlandskundige aanwezig.
239. **Federale kieskring.** Op het federale niveau functioneren op dit ogenblik geen politici die door alle gemeenschappen samen verkozen zijn. Dit is een vreemde situatie, want federale ministers en parlamentsleden maken beleid en wetten die voor de inwoners van alle gemeenschappen gelden. Groen! vindt het dan ook normaal dat een deel van de federale parlamentsleden (waaruit vaak de ministers worden gekozen) door alle inwoners van het land worden verkozen. We zien dit als een sluitstuk van een grondige staatshervorming, eenmaal de andere onderdelen (afschaffing Senaat,..) zijn gerealiseerd. Concreet stellen wij voor om het aantal volksvertegenwoordigers in de Kamer op te trekken van 150 tot 200 en de 50 extra kamerleden te laten verkiezen in een federale kieskring. Dit betekent dat partijen voor deze zetels lijsten

aanbieden waarvoor in heel België kan gekozen worden. De verdeelsleutel tussen Nederlandstaligen en Franstaligen voor deze 50 zetels ligt vast.

- 240. Afschaffing Senaat.** De tweede kamer van het federale parlement, de Senaat (71 senatoren), heeft de voorbije jaren sterk aan belang ingeboet. Het eigenlijke politieke debat en wetgevende werk gebeurt in de Kamer, de rol van de Senaat is beperkt geworden. Groen! vindt daarom dat we de Senaat beter afschaffen.
241. **Inperken rol koning.** Omdat de democratie Groen! heel nauw aan het hart ligt, hebben we moeite met de bevoegdheden die de koning nu heeft om ministers te benoemen en wetten te ondertekenen. Ter versterking van de democratie in ons land, wil Groen! daarom de rol van de koning protocollair maken. De Grondwet wordt op dit punt best aangepast.
242. **Interne staats hervormingen in de gewesten.** Niet alleen tussen het federale en het gemeenschapsniveau kunnen we een en ander democratischer en efficiënter organiseren, ook binnen de gewesten zijn heel wat verbeteringen mogelijk.

Zo stelt Groen! voor om de dubbele structuur van provincies en intercommunales te vervangen door één bovengemeentelijke structuur: **stads- en plattelandsregio's**. Deze structuren zullen op een betere schaal opereren dan de huidige provincies en democratischer zijn dan de obscure intercommunale structuren, omdat bestuurders van stads- en plattelandsregio's via verkiezingen zouden verkozen worden (ter vervanging van de huidige provincieraadsverkiezingen). Om dit mogelijk te maken, willen we de grondwet laten aanpassen.

Daarnaast willen we in **het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een interne staats hervorming doorvoeren om komaf te maken met de versnippering over 19 gemeenten**. We willen dat het Gewest een sterk en ééngemaakt beleid kan voeren inzake mobiliteit, ruimtelijke ordening, huisvesting en politie. Groen! pleit voor een **ééngemaakte politiezone die het hele Brusselse Gewest omvat**.

Groen! pleit er ook voor dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie **zelf op maat van de grootstad een cultuur-, gezondheids-, welzijns-, sport- en onderwijsbeleid kan uitwerken**, met behoud met de huidige financieringsmechanismen. Dit als aanvulling op de bestaande initiatieven die zowel de Vlaamse als de Franse Gemeenschap nu reeds in Brussel ontwikkelen. Nederlandstalige en Franstalige Brusselaars vullen samen deze nieuwe bevoegdheden in op voet van gelijkheid. We willen dat deze bevoegdheden taaloverschrijdende initiatieven als de Zinnekeparade, KunstenFestivalDesArts, meertalig onderwijs en meertalige media vergemakkelijken en aanmoedigen.